

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากับพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในงาน และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การของพยาบาลวิชาชีพ หาคความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมในงาน และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ กับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร และสร้างสมการพยากรณ์พฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร จำนวน 379 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sample sampling) จากจำนวนประชากรทั้งหมด 8,578 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ที่มีทั้งหมด 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในงาน ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามแนวคิดของ Lodahl and Kejner (1965) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ความเชื่อในคุณค่าของงาน ความรับผิดชอบต่องาน การทุ่มเทและเสียสละให้กับงาน เวลาที่ให้กับงาน และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับงาน ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 28 ข้อ มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบสอบถามของ เมธี ศรีวิริยะเลิศกุล (2542) ซึ่งใช้แนวคิดของ Organ (1991) ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน คือ การให้ความช่วยเหลือเพื่อเพื่อน การคำนึงถึงผู้อื่น ความอดทนอดกลั้น การให้ความร่วมมือ และความสำนึกในหน้าที่ ประกอบด้วยข้อคำถาม 30 ข้อ มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของ Schwirian (1978) ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน คือ การวางแผนและการประเมินผล การพยาบาล การดูแลผู้ป่วยในระยะวิกฤต การติดต่อสื่อสารและการสัมพันธภาพ การสอนและการให้ความร่วมมือ การพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ และการเป็นผู้นำ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพอีก 2 ด้าน เพื่อความเหมาะสมกับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในปัจจุบัน คือ ด้านการวิจัยทางการพยาบาลจากแนวคิดของ ฟาริดา อิบราฮิม (2536) และ รัตนา ทองสวัสดิ์ (2541) และด้านการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์จากแนวคิดของ WHO (1995 อ้างใน สมจิต หนูเจริญกุล, 2539) รวมทั้งสิ้น 8 ด้าน ประกอบด้วยข้อคำถาม 49 ข้อ มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

เครื่องมือที่ใช้ได้ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในสถาบัน การศึกษาและสถานบริการพยาบาล จำนวน 8 ท่าน ตรวจสอบด้านเนื้อหา ความสอดคล้องกับ คำจำกัดความ สำนวนภาษา เกณฑ์การตอบ และการแปลผล ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัย ได้นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากนั้น จึงนำไปทดลองใช้ (Try out) กับพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช จำนวน 30 คน หาความเที่ยงของแบบสอบถามโดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามแต่ละตอน คือ การมีส่วนร่วมในงาน พฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์กร และพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ เท่ากับ .83 .86 และ .94 ตามลำดับ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง นำมาหา ความเที่ยงอีกครั้งด้วยวิธีเดียวกัน ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .80 .85 และ .95 ตามลำดับ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง และนัดไปรับแบบสอบถาม กลับคืนในระยะเวลาที่กำหนด ได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 379 ฉบับ จากจำนวนที่ส่งไป ทั้งหมด 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.75 ของแบบสอบถามที่ส่งไป

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC คำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การจรรยา (Contingency coefficient) ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 379 คน มีอายุระหว่าง 25 – 29 ปี จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.4 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 98.9 สถานภาพสมรสโสด มี จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.3 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 90 ระยะเวลาที่ ปฏิบัติงานในวิชาชีพระหว่าง 1 – 5 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 50.4

2. พฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.95$) เมื่อ พิจารณารายด้าน พบว่า พฤติกรรมในการปฏิบัติงาน มี 6 ด้าน อยู่ในระดับดี ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ ($\bar{X}=4.25$) รองลงมาคือ ด้านการติดต่อสื่อสารและการสร้าง

สัมพันธภาพ ($\bar{X}=4.23$) ส่วนพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน ด้านการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.02$)

3. การมีส่วนร่วมในงานของพยาบาลวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.65$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในงาน มี 4 ด้าน อยู่ในระดับดี โดยมีด้านความเชื่อในคุณค่าของงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.79$) และด้านการทุ่มเทเสียสละให้กับงาน อยู่ในระดับพอใช้ โดยมีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด ($\bar{X}=3.31$)

4. พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การของพยาบาลวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.04$) พบว่า ทุกด้านของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การอยู่ในระดับดี โดยมีด้านความสำนึกในหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.27$) และด้านการให้ความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.80$)

5. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในวิชาชีพ และการได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาล การมีส่วนร่วมในงาน และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ กับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

5.1 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในวิชาชีพ และด้านการได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาล ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ

5.2 การมีส่วนร่วมในงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ($r=.46$) ซึ่งเป็นตามสมมุติฐานข้อ 3 ที่ระบุว่า การมีส่วนร่วมในงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ

5.3 พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ($r=.66$) ซึ่งเป็นตามสมมุติฐานข้อ 4 ที่ระบุว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ

6. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน พบว่า ตัวแปรพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ และการมีส่วนร่วมในงาน สามารถร่วมกับอธิบายความแปรปรวนพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ได้ ร้อยละ 44.5 เขียนสมการถดถอยสำหรับสำหรับพยากรณ์พฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

พฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ = $.200 + .796$ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การ + $.145$ การมีส่วนร่วมในงาน

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

พฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ = .598 พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร + .107 การมีส่วนร่วมในงาน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ การมีส่วนร่วมในงาน และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กรของพยาบาลวิชาชีพ

1.1 พฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ พบว่า พฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับการศึกษาของ นางพนา บันทองพันธุ์ (2542) ที่ศึกษาความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร พบว่า ความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง และการศึกษาของ รัชณี โกศลวัฒน์ (2543) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ อยู่ในระดับดี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในช่วงเวลานี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 กองการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข ได้ทำการพัฒนาแนวทางการควบคุมคุณภาพการพยาบาล และได้กำหนดมาตรฐานการพยาบาลในโรงพยาบาลขึ้น เพื่อพัฒนาการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ อันนำไปสู่การประกันคุณภาพการพยาบาลในอนาคต (กองการพยาบาล, 2542) ทำให้พยาบาลวิชาชีพ มีพฤติกรรมในการปฏิบัติงานเป็นในทางเดียวกับมาตรฐานวิชาชีพทำให้ผลการศึกษาในครั้งนี้อยู่ในระดับดี

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพรายด้าน พบว่า พฤติกรรมในการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.25$) สอดคล้องกับการศึกษาของ วันทนา ลิพิทักษ์วัฒนา (2542) ที่ศึกษาการประเมินการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์เจ้าพระยายมราช จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า พยาบาลประจำการมีการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพอยู่ในระดับดี และการศึกษาของ ชุติมา เลิศกวีพร (2535) ที่ศึกษากิจกรรมการพัฒนาตนเองตามรายงานของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า พยาบาลวิชาชีพมีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับสูง แสดงว่าพยาบาลวิชาชีพมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีการดำรงรักษามาตรฐานการพยาบาล และแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อการพัฒนาตนเองและวิชาชีพพยาบาล เนื่องจากการพัฒนาตนเองจะมีผลกระทบต่อถึงคุณภาพการพยาบาล การพัฒนาองค์กร รวมถึงวิชาชีพ ให้สังคมได้รับรู้ เข้าใจ ยกย่อง

และเห็นคุณค่าของวิชาชีพพยาบาลที่มีต่อสังคมต่อไป (ฟาริดา อิบราฮิม, 2536) พยาบาลจึงต้องมีการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ การนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงาน และการวิจัยทางการพยาบาล ($\bar{X}=3.02$ และ $\bar{X}=3.24$ ตามลำดับ) การนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}=3.02$) สอดคล้องกับการศึกษาของ Perry and Mornhinweg (1992 อ้างใน วงจันทร์ เพชรพิเชฐเชียร, 2540) พบว่า พยาบาลร้อยละ 20 – 30 รู้สึกไม่ค่อยสบายใจที่ต้องใช้งานคอมพิวเตอร์และไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนและสอดคล้องกับการศึกษาของ สถาพร แถวจันทิก (2543) ที่ศึกษาความรู้และทักษะของพยาบาลในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนเขตภาคกลาง จำนวน 400 คน พบว่า พยาบาลมีความรู้และทักษะการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ นำมาใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นพยาบาลที่จบการศึกษาหลักสูตรพยาบาลก่อนการบรรจุวิชาคอมพิวเตอร์ไว้ในหลักสูตร จากการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ของสถาบันการศึกษาของพยาบาลส่วนใหญ่ พบว่า มีการนำการเรียนการสอนด้านคอมพิวเตอร์เข้าไปในหลักสูตร ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2533 (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) ในขณะที่วิทยาลัยพยาบาล ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นสถาบันที่ผลิตพยาบาลจำนวนมากที่สุดของประเทศ เริ่มนำมาใช้ในราวปี พ.ศ.2538 ถึง พ.ศ.2539 (วงจันทร์ เพชรพิเชฐเชียร, 2540) ประกอบกับการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้งานในโรงพยาบาล ส่วนใหญ่ยังไม่ได้นำเอาข้อมูลทางการพยาบาลเข้าไปในระบบของโรงพยาบาล ทำให้พยาบาลขาดความรู้ และทักษะในการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงาน ในการศึกษาของผู้วิจัยในครั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 58 มีประสบการณ์ทำงานในวิชาชีพ มากกว่า 5 ปีขึ้นไป อาจไม่มีประสบการณ์การนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการศึกษามากนัก หรืออาจมีบ้างที่ฝึกอบรมในลักษณะการพัฒนาตนเอง เพื่อการปฏิบัติงานให้ทันสมัยแต่ก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการและจำเป็นในสภาพการณ์ในปัจจุบัน จึงทำให้พฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ด้านการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพด้านการวิจัยทางการพยาบาล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยต่ำรองลงมา ($\bar{X}=3.24$) สอดคล้องกับการศึกษาของ สุมิตรา เวฬุวนารักษ์ (2539) ที่ศึกษาการนำผลการวิจัยไปใช้ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์ พบว่า การนำผลการวิจัยไปใช้อยู่ในระดับปานกลาง และการศึกษาของ เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย และสาลี

เฉลิมวรรณพงศ์ (2539) พบว่า พยาบาลทำวิจัยทางการแพทย์พยาบาลของตนเองมีเพียงร้อยละ 20 และมีทักษะในเรื่องการเก็บข้อมูลในงานวิจัยของผู้อื่นมากที่สุดร้อยละ 50.5 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพยาบาลกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 90 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งยังขาดความชำนาญและทักษะในการทำวิจัย ขาดแรงจูงใจหรือไม่เห็นความจำเป็นในการทำวิจัย ขาดการสนับสนุนอย่างจริงจัง ประกอบกับมีภาระงานประจำที่หนักและใช้เวลาเกือบทั้งหมดกับการทำงานประจำ (ปราณี กาญจนวรรณ, 2540) จึงทำให้พฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในด้านการทำวิจัยทางการแพทย์ อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 การมีส่วนร่วมในงานของพยาบาลวิชาชีพ พบว่า การมีส่วนร่วมในงานของพยาบาลวิชาชีพ อยู่ในระดับดี เนื่องจากวิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีกระบวนการเข้าสู่วิชาชีพ ที่ต้องใช้ระยะเวลาในการขัดเกลาและเรียนรู้ โดยเริ่มตั้งแต่เป็นนักศึกษาพยาบาลที่ต้องมีการศึกษาเฉพาะ มีองค์ความรู้ จริยธรรมและเอทิกซ์ในขอบเขตของการปฏิบัติตามกฎหมาย ดังนั้นพยาบาลวิชาชีพจึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจในวิชาชีพ บทบาทของพยาบาล และองค์การวิชาชีพควบคู่กับการแสวงหาความรู้ และการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล (สมจิต หนูเจริญกุล, 2543) จึงทำให้พยาบาลมีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เมื่อได้ปฏิบัติงานในการให้บริการแก่ผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมในงานของ Lodahl and Kejner (1965) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในงาน เป็นความรู้สึกของบุคคลที่เห็นว่างานเป็นสิ่งสำคัญและคุณค่าในชีวิต การได้ปฏิบัติงานทำให้รู้สึกว่าคุณค่า จึงทำให้การมีส่วนร่วมในงานของพยาบาลวิชาชีพ อยู่ในระดับดี

1.3 พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การของพยาบาลวิชาชีพ พบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การของพยาบาลวิชาชีพ อยู่ในระดับดี เนื่องจากวิชาชีพการพยาบาลมีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ที่สร้างให้พยาบาลเป็นผู้มีเจตคติที่ดี รู้ถึงคุณค่าแห่งชีวิต กระทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม คิดถึงผู้อื่นหรือคิดถึงประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่าตนเอง (รัตนา ทองสวัสดิ์, 2541) จึงทำให้พยาบาลเป็นผู้ที่มีความเสียสละกำลังกายและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้กับองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบในแนวคิดพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การของ Organ (1991) ทั้งในด้านการให้ความช่วยเหลือเพื่อผู้อื่น การคำนึงถึงผู้อื่น การให้ความร่วมมือและความสำนึกในหน้าที่ จึงทำให้พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์การของพยาบาลวิชาชีพ อยู่ในระดับดี

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ

2.1 ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในวิชาชีพ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในวิชาชีพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ทั้งนี้เนื่องมาจากระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในวิชาชีพของพยาบาล ในโรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร ในการศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในวิชาชีพมากกว่า 5 ปีขึ้นไป สำหรับพยาบาลนั้นการใช้เวลาในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ถือเป็นพยาบาลผู้มีความเชี่ยวชาญ (Expert) ที่มีการพัฒนาความสามารถในการรับรู้สถานการณ์และการตัดสินใจได้แม่นยำถูกต้อง มีทักษะในการปฏิบัติงานและวิเคราะห์งานสูง (สมจิต หนูเจริญกุล, 2543: 12) ทำให้พฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ แจ่มจันทร์ คล้ายวงษ์ (2539) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลในเครือสมิตเวช และการศึกษาของ นงพงา บัณฑิตทองพันธุ์ (2542) ที่ศึกษาความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร พบว่า ระยะเวลาในการทำงานในวิชาชีพพยาบาล ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพยาบาล

2.2 การได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาล พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า การได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเรื่องที่ได้รับการอบรมไม่อยู่ในความสนใจ หรือไม่ตรงกับงานที่ปฏิบัติ เมื่อได้รับการอบรมแล้วไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้ อันเนื่องจากข้อจำกัดบางประการของหน่วยงาน และการฝึกอบรมอาจใช้ช่วงเวลาที่สั้นทำให้ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมจึงยังไม่สามารถนำความที่ได้มาประยุกต์ใช้ได้เต็มที่ สอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญศรี ปรางสุวรรณ (2541) พบว่า การได้รับการฝึกอบรมทางการพยาบาล ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ และการศึกษาของ สุมาลี จักรไพศาล (2541) ที่ศึกษาการบริหารการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย ในยุคภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ โรงพยาบาลศูนย์ ก็พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ได้รับการอบรมด้านการบริหารกับที่ไม่ได้รับการอบรมด้านการบริหาร มีการปฏิบัติการบริหารการพยาบาลไม่แตกต่างกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในงาน กับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ

จากการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ($r=.462$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ว่า การมีส่วนร่วมในงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมในงานเป็นระดับความรับผิดชอบเชิงจริยธรรมที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลที่จะทำงานเต็มความรับผิดชอบ พัฒนางานควบคุมและแก้ไขงานให้ได้ผลผลิตที่ดี ไม่รู้สึกย่อท้อ มีความตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ดังที่ Brown (1996) กล่าวว่า บุคคลมีส่วนร่วมในงาน จะมีจริยธรรมและแรงจูงใจในงานสูง มีความสำนึกในคุณค่าของตนเอง มีทัศนคติที่ดีต่องาน รับรู้และยอมรับบทบาทของตนเองที่มีต่องาน มีต้องการความก้าวหน้าในงาน จึงทำให้เกิดมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน เช่น มีความพึงพอใจในงานพยายามปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม ขาดงาน ลางานน้อยลง เป็นต้น เพราะบุคคลที่สำนึกในความรับผิดชอบต่อ ความก้าวหน้าในงาน จะแสดงพฤติกรรมที่ดีในการทำงาน คือ เอาใจใส่ต่องาน ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย (อรุณ รักรธรรม, 2537: 243)

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ Brown and Leigh (1996) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในงานและความอดทน กับการปฏิบัติงานของพนักงาน ในบริษัทผลิตกระดาษแห่งหนึ่ง จำนวน 178 คน พบว่า การมีส่วนร่วมในงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับ Keller (1997) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในงานและความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร กับผลการปฏิบัติงาน ในกลุ่มนักวิทยาศาสตร์และวิศวกรของบริษัทการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรม 4 แห่ง จำนวน 532 คน พบว่า การมีส่วนร่วมในงานมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นสมาชิกขององค์กร กับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า พฤติกรรมความเป็นสมาชิกขององค์กร มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ($r=.661$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 4 ที่ว่า พฤติกรรมความเป็นสมาชิกขององค์กร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ กล่าวคือ พฤติกรรมความเป็นสมาชิกขององค์กรเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้และเกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการ อาจเป็นเพราะเมื่อบุคคลมีพฤติกรรม

การเป็นสมาชิกขององค์กร บุคคลนั้นจะปฏิบัติงานด้วยความขยันหมั่นเพียร งานจะมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานมากขึ้น และตั้งใจทำงานด้วยความกระตือรือร้น มีความอดทนตามที่ Katz และ Kahn (1978: 339) กล่าวว่า พฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์กรเป็นพฤติกรรมที่ไม่เป็นทางการในการให้ความร่วมมือ ความช่วยเหลือ และความเป็นมิตรของสมาชิกที่มีให้แก่กัน ซึ่งปรากฏในการทำงานแต่ไม่ได้สังเกตและระบุไว้ให้เป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ แต่พฤติกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินงานขององค์กร

นอกจากนี้ Smith และคณะ (1983: 653 - 654) กล่าวว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กรเป็นประโยชน์ใน 2 ระดับ คือ เป็นประโยชน์ต่อองค์กร และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ปฏิบัติงานร่วมกันในองค์กร การเป็นประโยชน์ต่อองค์กร คือ บุคคลนั้นจะอาสาเข้าทำงานเป็นคณะกรรมการต่างๆ ขององค์กร และส่วนที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานร่วมกันในองค์กร คือ บุคคลนั้นจะให้ความช่วยเหลือผู้ที่ปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน ฉะนั้นพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กรเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการตัดสินใจด้วยตนเอง ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับรางวัลหรือการลงโทษโดยตรง แต่จะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรและเป็นประโยชน์ต่อพฤติกรรมปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ที่ต้องปฏิบัติงานร่วมกัน

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ MacKenzie และคณะ (1991) ที่ศึกษาพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร กับการประเมินผลการปฏิบัติงานของ พนักงานขาย ในบริษัทประกันภัยแห่งหนึ่ง จำนวน 259 คน พบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร มีความสัมพันธ์น้อยมากกับการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมของพนักงานขาย และการศึกษาของ Karambaya (1989 quoted in Podsakoff, Aheame, and MacKenzie, 1997) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการปฏิบัติงาน กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร ของพนักงานในกลุ่มงาน 18 กลุ่ม ในองค์กรต่างๆ 12 แห่ง พบว่า พนักงานที่ถูกประเมินว่ามีระดับผลการปฏิบัติงานสูงกว่า จะมีระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กรสูงกว่าพนักงานที่ถูกประเมินว่ามีระดับผลการปฏิบัติงานที่ต่ำกว่า

5. ศึกษาตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธีแบบเป็นขั้นตอน พบว่า พฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์กรและการมีส่วนร่วมในงาน สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ได้ร้อยละ 44.5 ($R^2 = .445$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ทั้ง 2 ตัวแปรในรูปคะแนนมาตรฐาน

ปรากฏว่าตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร ($\beta = .598$) และการมีส่วนร่วมในงาน ($\beta = .107$)

เมื่อพิจารณาผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร สามารถพยากรณ์พฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ได้ร้อยละ 43.7 ($R^2 = .437$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า หากพยาบาลวิชาชีพมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร จะมีพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ เนื่องจากบุคคลที่มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร จะให้เวลากับการทำงานมากขึ้น และตั้งใจทำงานด้วยความกระตือรือร้น มีความขยันหมั่นเพียรอดทนหาพยายาม งานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น (ประไพพร สิงหนเดช, 2539) และจรรยาบรรณในวิชาชีพการพยาบาลที่มุ่งเน้นให้พยาบาลได้ประพฤติปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยยึดคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้มีการควบคุมการปฏิบัติการพยาบาลให้มีคุณภาพเต็มตามมาตรฐานวิชาชีพ (ฟาริดา อิบราฮิม, 2536) จึงทำให้พยาบาล ที่มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร จะนำมาซึ่งพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่ดี มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ สอดคล้องกับการศึกษาของ Podsakoff และ MacKenzie (1994) ที่ศึกษาพฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์กร กับการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานในบริษัท ประกันภัยชั้นนำแห่งหนึ่ง จำนวน 116 คน พบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร สามารถทำนายผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ได้ร้อยละ 17 ($R^2 = .170$) และจากการศึกษาของ เมธี ศรีวิริยะเลิศกุล (2542) ที่ศึกษาพฤติกรรม การเป็นสมาชิกขององค์กรกับความพึงพอใจในงานและผลการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กรเอกชนขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง พบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร สามารถทำนายผลการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 35.4 ($R^2 = .354$)

การมีส่วนร่วมในงาน เป็นตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าไปเป็นอันดับ 2 พบว่า การมีส่วนร่วมในงานเพิ่มความสามารถในการพยากรณ์พฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพขึ้นอีกร้อยละ 0.80 ($R^2 = .008$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า หากพยาบาลวิชาชีพมีส่วนร่วมในงาน จะทำให้มีพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องจากการมีส่วนร่วมในงานเป็นทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับงานที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ทำให้บุคคลมีความพึงพอใจในงาน หรือเหนื่อยหน่ายในงานหรือลาออกจากงานได้ (Blau, 1989) อีกทั้งบุคคลที่มีส่วนร่วมในงาน จะเป็นบุคคลที่มีการรับรู้ว่าจะมีความสำคัญและมีคุณค่าในชีวิต (Robbins, 1998) จึงทำให้พยาบาลที่มีส่วนร่วมในงานจะนำมาซึ่งพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Keller (1997) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในงานและความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร กับผลการปฏิบัติงาน ในกลุ่มนักวิทยาศาสตร์และวิศวกรของบริษัทการวิจัยและ

การพัฒนาอุตสาหกรรม 4 แห่งหนึ่ง จำนวน 532 คน พบว่า การมีส่วนร่วมในงานกับความยืดหยุ่น
ผูกพันต่อองค์กร มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน แต่การมีส่วนร่วมงาน มีค่าการทำนายผล
การปฏิบัติงานได้ดีกว่าความยืดหยุ่นผูกพันต่อองค์กร

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. เนื่องจากพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ด้านการทำวิจัยทาง
การพยาบาล อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการร่วมทำวิจัยทางการพยาบาลกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด
ผู้บริหารทางการพยาบาลจึงควรให้ความสำคัญ จัดให้มีการสอนให้ความรู้ เรื่องกระบวนการทำ
วิจัยทางการพยาบาล จัดให้มีทีมที่ปรึกษาที่มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัย และสนับสนุน
เงินทุนในการทำวิจัย เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ ความมั่นใจ และจูงใจให้พยาบาลตระหนักถึง
การทำวิจัยและประโยชน์ของการทำวิจัยทางการพยาบาล เพราะผลที่ได้จากการวิจัยจะนำมาซึ่ง
การพัฒนาการปฏิบัติการพยาบาลที่มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนดไว้

2. เนื่องจากพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ด้านการใช้เทคโนโลยี
คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารทางการพยาบาลควรสนับสนุนการจัด
การอบรมการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน และจัดหาหนังสือ ตำรา วารสาร
และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
คอมพิวเตอร์ของพยาบาล

3. จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า มีส่วนร่วมในงาน และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกของ
องค์กร มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์พฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ
ผู้บริหารทางการพยาบาลจึงควรนำไปเป็นข้อมูลในการจัดทำโครงการพัฒนาบุคลากรโดยการจัด
ประชุมหรืออบรมสัมมนาในเรื่องจริยธรรม คุณธรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลทุกระดับชั้น เพื่อ
ให้ได้ผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์กรต่อไป

4. จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร มีความสัมพันธ์และ
สามารถพยากรณ์พฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพได้สูงถึงร้อยละ 43.7 ผู้บริหารทาง
การพยาบาลจึงควรนำไปเป็นข้อมูลใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของพยาบาล ที่ต้องคำนึงถึง
พฤติกรรมที่นอกเหนือบทบาทหน้าที่ที่องค์กรกำหนด ซึ่งพฤติกรรมนี้มีผลต่อพฤติกรรมใน
การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ และสามารถนำไปเป็นข้อมูลใช้ในพยากรณ์พฤติกรรมใน
การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพได้อีกวิธีหนึ่ง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในงาน กับตัวแปรผลลัพธ์อื่นๆ เช่น ความยืดหยุ่นผูกพันต่อองค์กร การจัดการทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นสมาชิกขององค์กร กับตัวแปรอื่นๆ เช่น สภาพแวดล้อมในการทำงาน การเสริมสร้างพลังอำนาจ เป็นต้น
3. ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ เช่น คุณภาพชีวิต สภาพแวดล้อมในการทำงาน เป็นต้น
4. ควรขยายกลุ่มประชากรที่ศึกษาให้ทั่วถึงทุกภูมิภาคของประเทศ เช่น ในภาคเหนือ ภาคใต้ เป็นต้น